

NIXON V OBUPNI ZAGATI

Od četrтка do sobote zvečer je trajala v Washingtonu velikanska manifestacija za mir v Vietnamu, za takoimenovani »moratorij«, kot so krstili v ameriški javnosti premirje za Vietnam. Evropski opazovalci sklepajo, da se je zbralo zadnji dan, v soboto, okrog pol milijona ljudi.

Od četrтка naprej so demonstrirali tako, da so drug za drugim neprestano, noč in dan, stopali v gosjem redu po cesti v bližini Bele hiše in vsak je nosil majhen napis z imenom kakšnega v Vietnamu padlega ameriškega vojaka ali kakšne razdejane vietnamske vasi. Sprevod se je vil od pokopališča v Arlingtonu, kjer sta pokopana John in Rosvojo rediteljsko službo, ki je odlično opravljala svoje delo, tako da policiji ni bilo treba in so bili dohodi do nje zaprti s praznimi avtobusi in policijskimi avtomobili) do Kabert Kennedy, mimo Bele hiše (a ne tik ob Beli hiši, ker je bila ta močno zastražena pitola (sedež ameriškega parlamenta). Ponoči so nosili demonstranti prižgane sveče. Na koncu poti je vsakdo položil svoj napis v pripravljene lesene krste, katere so nato poslali Beli hiši. Ogromna večina demonstrantov, ki sta jih vodila bivši predsedniški kandidat Wallace in vdova pokojnega črnškega voditelja Lutherja Kinga, se je obnašala izredno disciplinirano. Demonstranti so sami določili poseči vmes, četudi je bila močno okrepljena, v pričakovanju nemirov.

Kljub temu je le prišlo do dveh izbruhov nasilja, ki pa so ga povzročili pripadniki dveh ekstremističnih levih mladinskih skupin. Prva, ki se imenuje Weathermanova skupina, je skušala napasti južnovietnamsko veleposlaništvo, druga, »Yippies« (Youth International Party — Mednarodna mladinska stranka) pa je hotela prirediti burno demonstracijo pred pravosodnim ministrstvom, v znak vzajemnosti s svojimi pripadniki, ki jih te dni sodijo zaradi nasilja v Chicagu. Obe demonstraciji je policija preprečila s solzivcem in gumijavkami.

Med desetstisoče demonstrantov so se seveda pomešale še druge ekstremistične skupine, ki so skušale dati s skandiranjem svojih gesel in s transparenti demonstraciji skrajno levičarski značaj, vendar se v bistvu poročila na splošno strinjajo v tem, da ta v bistvu ni imela ekstremističnega levega značaja, ampak da je šlo za mogočno manifestacijo tipičnega ameriškega idealizma in humanizma. Zbrali in demonstrirali so ljudje, ki so proti vojni in nasilju, ne glede na to, če ga počenjajo Američani ali drugi. V tem pa je vsega spoštovanja vredna moralna moč in etika, kajti večina ljudi je takoj pripravljena obsoditi nasilje, ki ga počenjajo drugi narodi in države, na vse načine pa zagovarjajo nasilje, ki ga počenja njihova država, če so ga sploh pripravljani priznati.

Da so skušali razne anarhistične, trocki-

stične, maoistične in fidelcastrovske skupinice primakniti k temu ognju tudi svoje lončke, se niti ni čuditi. Niso pa mogle doseči, da bi se bila manifestacija izrodila v njihovem smislu, to je v novo nasilje.

Ravno veličastna mirnost in učinkovitost manifestacije sta spravila predsednika Nixona v hudo zagato. Uradno se sicer ni zmenil zanjo in je redno opravljal naprej svoje delo, kot da se nekaj sto metrov od njega ne dogaja tisto, kar se je v resnici dogajalo. Toda to je bil seveda le »uradni videz«, ker stvar mu je morala seči do duše in srca. Na eni strani čuti vedno močnejšo voljo ameriške javnosti po prenehanju vojne v Vietnamu, po drugi pa bi pomenil ameriški umik od tam, kot ga zahtevajo demonstranti, oziroma sklenitev premirja pod pogoji, ki jih postavlja Vietkong in Severni Vietnam, po njegovem mnenju očiten poraz za Združene države. Iz te zagate skoraj ni izhoda. Nixon bi se pa vendarle moral odločiti. To tudi ameriška javnost vedno bolj terja od njega.

Nixon ima zadnji čas v Beli hiši neprestano posvetovanja s svojimi svetovavci in generali, da bi našli kak izhod, ki bi ne pomenil kapitulacije in bi bil kolikor toliko časten za Američane, toda vse možnosti se zdijo zaprte ali bi vsaj zahtevale še zelo veliko časa brez jamstva, da se bodo posrečile.

Vse kaže, da preostane ena sama možnost — da se ameriška vlada odloči za umik iz

Vietnama in prepusti odločitev o notranjem položaju Vietnamcem samim. To pa bo seveda pomenilo zmago Vietkonga. Ta pilula bo za ameriško vlado morda grenka, a zdravilna — da se ne bo več spuščala v take nepremišljene pustolovščine na vseh koncih sveta in da ne bo več vsiljevala narodom svojega sistema demokracije. Tudi demokracija preneha biti demokracija, če je vsiljena. Ista lekcija pa bi morala seveda veljati tudi za Sovjetsko zvezo.

PO VIETNAMU ČEŠKOSLOVAŠKA?

Splošni položaj v Vietnamu in v svetu daje sklepati, da predsedniku Nixonu končne ne bo preostalo nič drugega, kakor da umakne ameriške čete iz Vietnama in tako konča vojno. Južnovietnamski vojaški režim bo potem preslab, da bi sam nadaljeval vojno in se bo moral pogoditi z Vietkongom. Nihče si ne prikriva da bo to pomenilo prej ali slej popolno zmago Vietkonga in Severnega Vietnama in dozdevno hud udarec za vojaški ugled Združenih držav, še bolj pa za njihovo dosedanjo politiko v Vzhodni Aziji, ki se res ne more ponašati z uspehi.

Toda s takim umikom iz Vietnama bodo Združene države rešene hudega gnojnega tvora, ki jih je oviral v vsej njihovi aktivnosti. Tudi vojaški umik ne bi bil nujno nekaj

(dalje na 2. strani)

Splošna stavka je bila opomin za hitrejše reševanje socialnih vprašanj

V sredo, 20. t. m., je bila po vsej državi splošna stavka, ki so jo proglasile vse tri sindikalne organizacije (CGIL, CISL in UIL). V zadnjih dveh letih je bila to tretja splošna stavka v državi, ki je popolnoma prekinila vsako dejavnost. Prekinjeno je bilo delo v tovarnah in uradih, po mestih je bil več ur ustavljen promet in tudi vlaki niso redno vozili. V mestih so bile zaprte trgovine, gostilne, restavracije in kavarne. Tudi v šolah ni bilo rednega pouka. Podobna splošna stavka je bila pred časom zaradi vprašanja pokojnin, naslednja pa po hudih demonstracijah v sicilskem mestecu Avola, kjer je nekaj demonstrantov izgubilo življenje.

Splošna stavka v sredo je bila proglašena v znak protesta proti dosedanji politiki gradnje ljudskih stanovanj. Čeprav se z odtegljaji pri plačah delavcev in uslužbencev stekajo v posebne sklade velike vsote denarja, je v državi odločno premalo ljudskih stanovanj, takih, ki bi jih lahko najeli ali odkupili delavci in uslužbenci. Zakonski predpisi, ki urejajo to vprašanje, so tako zapleteni in togi, da ne dovoljujejo hitre uporabe nabranih denarnih sredstev. Poleg tega so stana-

rine, oziroma stroški za odkup ljudskih stanovanj, zlasti tistih, ki so bila zgrajena v zadnjih letih, tako visoki, da daleč presegajo zmogljivosti delavcev in uslužbencev.

Nadaljnjo krivico predstavlja tudi dejstvo, da ne obstajajo natančni predpisi, ki bi predvidevali možnost revizije stanarin, oziroma odpoved ali odvzem stanovanja ljudem, katerih dohodki so se z leti znatno dvignili ali ki imajo še druga, lastna stanovanja in hiše, od katerih prejemajo masne najemnine. (Precej takih primerov je zlasti v Trstu).

Na splošno drži, da ustanove, ki jim je po zakonu poverjena naloga, da gradijo ljudska stanovanja, to so Zavodi za gradnjo ljudskih hiš (IACP) in zlasti mogočna ustanova Gescal, zidajo sorazmerno zelo malo stanovanj v primeri z zasebnimi gradbenimi podjetji. Izračunavali so namreč, da na 100 stanovanj jih le 7 gradijo javne ustanove in 43 zasebniki. Jasno je, da tu ni nobenega pravega razmerja, posledica takega stanja je med drugim ta, da so stanarine in cene stanovanj visoke ter da hudo bremenijo delavčeve dohodke.

(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ PONEDELJEK, 24. novembra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Trobentač Davis; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin - (17.35) Jež: Italijanščina po radiu; (17.55) Vaše čtivo, priprav. Mara Debeljuh; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »Santa Maria Maggiore«; 19.10 Guarino: »Odvjetnik za vsakogar«; 19.20 Zbrane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Glasba od vsepovsod; 21.00 Stelio Mattioni, priprav. Cenda; 21.15 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Sopran Božena Glavak.

♦ TOREK, 25. novembra ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Harmonikar Scarica; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 18.50 Na orglice igra Gern; 19.00 Otroci poj 19.10 Slovenske balade in romance, spremna beseda prof. Vinka Beličiča; 19.25 Kalifornijski swing z Bregmanom in Collinsem; 19.45 Zbor »Vasilij Mirk« s Proseka-Kontovela, vodi Ota; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Strauss: »Ariadna

♦ SREDA, 26. novembra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Pozavnist Piana; 12.10 Liki iz naše preteklosti; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade Italijanščina po radiu; (17.55) Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Koncertisti naše dežele; 19.10 Higijena in zdravje; 19.20 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 19.35 Jazz ansambli; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Simf. koncert; v odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 27. novembra ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Kitarist Batista; 12.00 Theuerschuh: »Družinski obzornik«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacqua orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst - (17.35) Jevnikar: Slovenščina za Slovence; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Bach: 1. sonata v h molu; 18.45 Hawajski otoki v glasbi; 19.10 »Pisani balončki« - radijski tednik za najmlajše; 19.40 Priljubljene melodije; 20.00 port; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Andrej Hieng: »Cortesova vrnitev«; Radijska igra; 21.50 Skladbe davnih dob; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 28. novembra ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za drugo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Romano in njegovi solisti; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri - (17.35) Jež: Italijanščina po radiu; (17.55) Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za šole (za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.50 Sodobni ital. skladatelji; Zafred: Elegija v treh stavkih za violo in ork.; 19.10 Paolo Brezzi: Začetek krščanstva (4) »Apostoli in organizacija prvotnegann krščanstva«; 19.30 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 port; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert Zabavna glasba

♦ SOBOTA, 29. novembra ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.15 Poročila - Dejstva in mnenja; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Zbori od vsepovsod; 16.45 The Medallion Piano Quartet; 17.00 Gigliola Cinquetti v Veko Jutt; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta - (17.45) Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; (17.00) Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Vokalni oktet »Planika« iz Gorice, vodi Valentinsig; 18.50 Jelly Roll Morton s Red Hot Peppers; 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Trčmunu; 19.40 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Pregarc: »Rudi, moj Rudi«, radijska drama.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst

150 milijard izgube zaradi stavke

Gospodarski strokovnjaki računajo, da bo utrpelo italijansko gospodarstvo okrog 150 milijard škode zaradi splošne stavke v sredo. Približno 50 milijard je bilo izgubljenih na plačah, 100 milijard pa na izgubljeni produkciji.

Dosedanje stavke v letošnjem letu so po številu izgubljenih delovnih ur že daleč preslegle dosedANJI »rekord« v letu 1962 in ga bodo kmalu podvojile.

Po mnenju lista »Corriere della Sera« ni več mogoče govoriti o tem, da bo znašalo povečanje narodnega dohodka v Italiji letos 6,8 odst., kot so predvidevali in s čimer so računala gospodarska programiranja. Povečanje bo znašalo kvečjemu 6 odst., ne več. Povečanje industrijske proizvodnje pa bo znašalo le 5-6 odst. in ne 7-8 odst., kot so računali. To se bo poznalo predvsem v zmanjšanju novih investicij in s tem v možnostih za bodoči razmah gospodarstva; sora zmerno bodo zmanjšane tudi možnosti za zaposlitev in za izboljšanje splošne življenjske ravni.

Predsednik Italijanske državne banke Carli je pozval delodajavce in delojemavce, naj bolj realistično in manj surovo obravnavajo svoje spore in naj pri tem upotevajo v prvi vrsti gospodarske faktorje. Jasno je, da ni mogoče dvigati plač preko dviga proizvodnosti, ker to povzroča inflacijo in ogroža ravno najmanj premožne plasti prebivalstva, najslabše plačane, upokojuje itd. Po drugi strani pa je spet nujno, da je delavstvo sproti deležno koristi, ki jih prinaša povečana proizvodnost. Upoštevanje ta gospodarska in socialna merila bi ne smelo biti težko, da se pogodijo.

Seveda pa ne bi smela igrati pri pogajanjih vloge niti zagrižen pohlep delodajavcev

po čim večjem dobičku, da bi ga potem zapravljali za gradnjo razkošnih vil na morskih obalah, za drage jahte, briljante in drug nepotrebnih luksus, niti slepi fanatizem raznih skrajnežev, ki se sploh ne ozira na gospodarske dejavnike, ampak govori samo o »gospodarjih« in »izkoriščanih«.

NIXON V OBUPNI ZAGATI

(Nadaljevanje s 1. strani)

negativnega. Če bi se Združene države odločile zanj v okviru začlene splošne svetovne politike in teženja narodov proti vojni, tuji okupaciji, nasilju in totalitarizmu, bi lahko to pomenilo celo odločilno dejanje in vzgled za bodoče. Pozornost sveta bi se potem bolj obrnila na drug tak boleč gnojni tvor, to je na okupacijo Českoslovaške in Sovjetska zveza bi bila po ameriškem umiku iz Vietnama v vse hujši zadregi za izgovore za nadaljno zasedbo Českoslovaške. Svobodni svet bi pa potem lahko s bolj mirno vestjo zahteval, naj tuje okupacijske čete zapustijo tudi Českoslovaško. In potem bi morda tudi olajšano reševanje vojnih sporov med Nigerijo in Biafro ter med Izraelci in Arabci.

Vsaj del denarja, ki ga bodo Združene države prihranile z umikom iz Vietnama, pa bo verjetno porabljen za boljše namene — za napredek samih Združenih držav in za pomoč tistim delom sveta, ki so gospodarsko in socialno še močno zaostali. Ni izključeno, da bi konec vojne v Vietnami in močnejši pritisk svetovnega javnega mnenja za konec zasedbe Českoslovaške pospešila tudi razvoj k bolj demokratičnim oblikam vladanja v Sovjetski zvezi in na Kitajskem.

Magnago bo odstopil, če »paket« ne bo sprejet?

Prvotni optimizem glede »paketa« predlogov, ki naj bi dal Južnim Tirolcem večjo avtonomijo, vedno bolj plahni. Avstrijski tisk, ki je bil v začetku skoro na splošno za sprejem paketa, ker je videl v tem še kar zadovoljivo rešitev južnotirolskega vprašanja, glede na današnje mednarodne razmere (kot pogoj je postavljala, da naj ostane Avstrija še naprej država, ki bi imela »varuštvo« nad južnotirolsko manjšino), je začel pisati o paketu bolj kritično. To zlasti na pritisk irolcev, ki nikakor niso zadovoljni s tistim, kar se ponuja Južnim Tirolcem.

Tudi v južnotirolski Volkspartei (Ljudski stranki, v kateri so združeni skoro vsi Južni Tirolci), narašča število »skrajnežev«, ki odklanjajo paket kot nezadovoljiv, četudi se je v začetku zdelo, da bo brez posebnih težav sprejet. Voditelj stranke, dr. Magnago, je že večkrat izjavil, da bo odstopil kot strankin predsednik, če strankin kongres ne bo odobril »paketa«. Stranka naj si nato izbere novega predsednika med tistimi, ki odklanjajo »paket«. Vendar pa bo ostal zvest Ljudski stranki.

Nekateri menijo, da je hotel s to »grožnjo« o odstopu zagotoviti odobritev »paketa«, ker je v stranki zelo priljubljen in uživa veliko spoštovanje. Vendar ni verjetno, da bi bil želel na ta način izsiljevati svojo stranko in ji vsiljevati sklepe, ki bi večini ne bili po volji. Kot demokrat bi se pač umaknil tistim, ki menijo, da bi mogli doseči za Južne irolce ve, kot je mogel doseči on.

POGAJANJA ZA OMEJITEV ATOMSKE OBOROŽITVE

V Helsinkiju so se začela v začetku tega tedna ameriško-sovjetska pogajanja za omejitve oboroževanja z raketami za atomske bombe. Pogajanja potekajo v ugodnem vzdušju in obetajo uspeh. S tem bodo prihranjene ogromne vsote, ki so šle doslej za tako oboroževanje, in tudi nevarnost atomskega opustošenja sveta v primeru vojne se bo zmanjšala.

Pogajanja bodo trajala 2 do 3 tedne. Tiskale hrvaške

IZROČILI SO NAKAZILO ZA 2 MILIJONA LIR

Urednika »Primorskega dnevnika« Koren in Samsa ter fotoreporter Mario Magajna so v torek, 18. t. m., izročili predsedniku občine Banjaluka bančno nakazilo 2.001.120 lir, ki jih je tržaški slovenski dnevnik nabral v okviru solidarnostne akcije z žrtvami hudega potresa, ki je zadel to bosansko mesto.

Ta teden se živahno nadaljujejo pogajanja za rešitev delovnih sporov v Italiji. Podpisana je bila že nova delovna pogodba v tovarnah Pirelli, kjer je trajal spor o obnovitvi delovne pogodbe od julija. Zdaj se pogajajo, ob posredovanju ministra za delo, podjetja in sindikati v kovinarski in strojni industriji.

V Jugoslaviji je bilo doslej 1800 stavk, ki so že čisto izgubile značaj ilegalnosti. V njih vidijo zdaj nujno obliko družbenih konfliktov.

Splošna stavka je bila opomin

(Nadalj. s 1. str.)

Pod pritiskom delavskih množic je Rumorjeva vlada v zadnjih dneh razpravljala o perečem vprašanju in določila nadaljnjih 1300 milijard lir za gradnjo ljudskih stanovanj. Toda vprašanje stanovanjske krize se ne more rešiti samo s finančnimi sredstvi, temveč so pri tem nujno potrebni tudi drugi ukrepi, zlasti poenostavljenje dosedanjih predpisov in pravilna moderna urbanistična politika.

POLICIST IZGUBIL ŽIVLJENJE V MILANU

Ob splošni stavki, ki je bila v sredo po vsej državi, ni bilo hujših izgredev, ker so sindikalne organizacije same poskrbele za vzdrževanje reda in za redni potek zborovanj in demonstracij. Do hudih neredov je prišlo samo v Milanu, kjer je izgubil življenje neki 22-letni policist, več policistov in karabinerjev (skupno kakih 70) pa je bilo hujše ali lažje ranjenih. Od demonstrantov se jih je le šest zateklo po zdravniško pomoč v bolnišnico.

Kot se običajno dogaja ob takih priložnostih, se poročila o poteku in krivcih izgredev razlikujejo. Prefekt iz Milana v poročilu notranjemu ministrstvu trdi, da so izgrede povzročili pripadniki tako imenovane Zveze italijanskih marksistično-leninističnih komunistov ob podpori članov študentskega gibanja, anarhistov in nacistov. Skupina kakih 500 skrajnežev se je v povorki pomikala proti gledališki dvorani, v kateri so zborovali delavci in so govorili glavni tajniki treh sindikalnih združenj. Povorka se je bližala gledališču, ko so zborovavci že odhajali iz dvorane. Policija je hotela preprečiti stik med skrajneži in zborovavci, ker je znano, da med njimi ni dobrih odnosov in bi zato lahko prišlo do incidentov.

Bližnji vzrok za besen spopad je bilo dejstvo, da je policijsko vozilo med premikanjem vrglo ob tla demonstranta, ki pa ni bil hudo poškodovan. To je bila iskra, ki je vžgala splošen napad s kamenjem, železnimi palicami in drugimi predmeti na policijske enote, gi so se branile s solzilnimi bombami in z vrtnčastim premikanjem svojih motornih vozil. Policijske enote so nato šle v protinapad, pri čemer so morale zlasti odstranjevati barikade, ki so jih sprti postavljali de-

monstranti. Spopad je terjal nekaj ur in se je zaključil kmalu po 14. uri.

Sindikalna združenja v svojem uradnem skupnem sporočilu obsojajo ravnanje skrajnežev in obžalujejo, da je prišlo do tako hudih incidentov, ki so celo terjali smrt mladega človeka, vendar hkrati kritizirajo poveljstvo policije, ki je poslalo svoje enote nadzirat potek delavskega zborovanja, ne da bi bilo to potrebno in s tem nekako samo dalo povod za izgrede.

Notranji minister Restivo je v zvezi z dogodki v Milanu moral že odgovarjati na vprašanja raznih poslancev v parlamentu. Svojcem padlega policista sta med drugimi poslala sožalni brzojavki predsednik republike Saragat in predsednik vlade Rumor.

Novice iz Jugoslavije

Predsedstvo centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije je imelo v začetku tega tedna posvetovanje, na katerem je obravnavalo aktualni politični položaj, zlasti v zvezi s pisanjem tiska. Odobrena je bila re-

solucija, ki priporoča izvršnemu biroju ukrepe, s katerimi naj bi pripravil tisk k večji samodisciplini v kritiziranju negativnih pojavov. Nekateri govorniki na posvetovanju so poudarjali, da gre določen del tiska zdaj predalet v kritiziranju negativnega, ker poudarja bolj to kakor tisto, kar je pozitivno. Edward Kardelj v svojem govoru na posvetovanju »ni izključil možnosti«, kot je dejal, da bo zmanjšana svoboda tiska. V Jugoslaviji dozda ni bilo cenzure in so bila uredništva sama odgovorna za svoje pisanje. Odslej bo ta odgovornost poostrena.

Dopisništvo agencije »Ansa« v Beogradu je javilo, da so tiskarniški delavski sveti na Hrvaškem in v Sloveniji v sredo sklenili, da tiskarne v teh dveh republikah ne bodo več tiskale hrvaške revije »Hrvatski književni list«, ki jo izdaja skupina neodvisnih mladih hrvaških pisateljev, ki niso člani oficijelne Društva hrvaških pisateljev. Ta revija je bila že večkrat obtožena, da v svojih esejih in člankih povečuje hrvaško zgodovino in da neredko izraža mnenje, »da je hrvaški narod v sedanjem položaju zatiran«.

(Nadalj. na 8. strani)

Luna nam je postala domača

Nova ameriška odprava na Luno se je popolnoma posrečila, vsaj do tega hipa, ko se astronauta Conrad in Bean spet pripravljata, da odletita z Luninih tal in se vrneva na ladjico »Yankee Clipper«, ki je med njunim izkrcanjem krožila okrog Lune, z njunim tovarišem Gordonom na krovu.

Astronavta sta ostala na Luninih tleh okrog osem ur in sta prehodila po Luni okrog 1800 metrov. Dvakrat sta prišla iz svojega »pajka« in med obema »sprehodoma« sta spala 5 ur.

Na drugem sprehodu sta se spustila v žrelo kraterja, v katerem je pred dvema letoma pristala sonda »Surveyor« ter sta vzela iz nje nekaj naprav, ki jih bosta prinesla na zemljo. Videla sta, da je sonda vsa prekrita z rjavim prahom. Nabrala sta tudi blizu 25 kg luninega kamenja raznih vrst.

Na Luni sta se gibala precej neprisiljeno in vzbudila vtis, da v vsem izkrcanju ne vidita nič več posebno skrivnostnega. Na žalost zemeljskih »firbcev« je že na njunem prvem sprehodu odpovedala televizijska kamera, a

nekateri menijo, da je bil to samo izgovor, da jima te nerodne ovire ni bilo treba vlačiti s seboj na pohodu po Luni, saj bi sicer morala vlačiti kabel vsepovsod s seboj. Sta pa vse snemala s fotoaparati.

V prihodnjih 9 mesecih bodo poslali Američani na Luno še tri odprave.

—0—

Pisma uredništvu

PROBLEMI NAŠIH ŠOL

Mislimo, da je mirna izmenjava mnenj glede nekaterih specifičnih vprašanj v zvezi s poučevanjem slovenščine na naših srednjih šolah le bila koristna, tako da sedaj lahko naredimo nekatere zaključke:

1. Nujno je potrebno, da pristojne oblasti z zakonom uredijo razporeditev učnih predmetov v stolice ter določijo rekvizite za doseg ustreznih habilitacij za poučevanje na šolah s slovenskim učnim jezikom. Kajti periferične šolske oblasti (šolski skrbnik) nimajo te zakonodajne oblasti, zaradi česar so vse njihove odredbe le upravnega značaja. Zaradi tega ne moremo na njih graditi takih trdnejših »hiš«, pa čeprav z velikimi vrati in brez skrivnih vhodov;

2. Nepotrebno in neumestno je, da zaradi nerešenih vprašanj naših srednjih šol Slovenci med seboj polemiziramo. Vsi naj bi raje po svojih močeh delali, da se nekateri zakoni popravijo oziroma da vlada in parlament izdeta še vse druge potrebne zakone za čimbolj smotno urejeno poslovanje slovenskih šol in pravično ureditev položaja učnega osebja na njih.

3. Brez haska je zato vleči na dan obrobne primere ter osporavati pridobljene kvalifikacije slovenskim šolnikom, oziroma dvomiti v kompetentnost izpraševalnih komisij za habilitacijo štev. IX. Če le-te so ali niso kompetentne, prepuščamo besedo njenim članom oziroma šolskim oblastem, ki so jih imenovali.

S tem menimo, da je primerno zaključiti to razpravljanje, ki se je odvijalo v preozkem in preveč anonimnem okviru, da bi moglo še dalje zanimati širšo javnost.

L. T.

O »anonimnem okviru«, v katerem se je po mnenju pisca L. T. razvijala ta polemika, želimo le pripomniti, da so vsi avtorji pisem, ki smo jih v listu objavili, uredništvu znani, vendar ni uredništvo krivo, če pisci ne želijo, da objavimo tudi njihovih imen. Tudi sami bi namreč radi videli, da bi bilo v tem pogledu drugače in bi vsakdo za svoja izvajanja javno prevzemal odgovornost. (Ured.)

Kako smo doživljali začetek druge svetovne vojne

Kljub vsej naši privzgojeni mrzlosti do Poljakov kot »slovanskih bratov« pa so nam ti s svojimi trdnimi zadržanji nasproti Nemcem na tihem le bolj imponirali kot Čehi. Niti malo nismo dvomili, da se bodo vojaško branili, če bodo napadeni, in pokazalo se je, da smo imeli prav. Verjetno so imeli isti občutek do Poljakov zahodni diplomati, ker so jim zatrdno obljubili pomoč, če bodo napadeni, medtem ko Češkoslovaška takega zagotovila ni dobila. Tako Češko kot Poljsko je Hitler obsodil kot državi na izginotje, na smrt. Toda med Češko in Poljsko je bila pri tem — vsaj v naših očeh — taka razlika, kakor pri dveh ljudeh, ki vesta, da bosta usmrčena, če ju ujamejo. In vendar se da eden mirno prijeti, misleč da bo s tem vendarle kako ganil svoje sodnike in krvnike, medtem ko drugi dovro ve, da ga bodo likvidirali, in prav zato skuša svoje življenje čimbolj

drago prodati; če že ne drugega, pa zato, da krvnikom ne olajša dela.

Iz »Neue Zürcher Zeitung«, ki sem jo imel — kot omenjeno — tisti čas naročeno, je bilo točno razbrati, da je Hitlerjeva Nemčija odločena napasti Poljsko zaradi Gdanska in poljskega »hodnika« do morja, ki je pripadal do konca prve svetovne vojne Nemčiji. Ta si ga je prisvojila ob razkosanju poljske države. Zadnje dni pred izbruhom vojne so se napadi nemškega tiska in izbruhi Hitlerjevega histeričnega besa na Poljsko tako množili, da se je dalo skoraj izračunati, kdaj bo prišlo do napada. Zato se tisti usodni petek, 1. septembra 1939, niti nisem posebno začudil, ko sem zjutraj, menda okrog osme ure, zvedel, da se je začela vojna, da nemške čete že vdirajo na Poljsko in da se na napadenih poljskih mejah bijejo hudi boji.

(Nadalj. na 8. strani)

S Tržaškega

S seje občinskega sveta v Nabrežini:

Solidarnostni sklad za stavkajoče delavce

Na prvi seji jesenskega zasedanja, ki se je začelo v ponedeljek, 17. t. m., je devinsko-nabrežinski občinski svet na predlog župana Legiše sklenil ustanoviti poseben solidarnostni sklad z delavci tistih strok, ki so najbolj prizadeti pri dolgotrajnem boju za obnovo delovnih pogodb in za priznanje še drugih pravic. Župan je med drugim poudaril, da želi občinska uprava s tem sklepom tudi jasno pokazati, na kateri strani so njene simpatije, in vsaj skromno prispevati k velikim žrtvam, ki jih pri letošnjem stavkovnem gibanju morajo prenašati delavci in njihove družine. Zato je predlagal, naj občinski svet pooblasti občinski odbor, da določi višino solidarnostnega sklada, potem ko bo dobil potrebne podatke o številu stavkajočih in kakorkoli drugače prizadetih delavcev iz devinsko-nabrežinske občine. Preden bo odbor sprejel ustreznega sklepa, pa se bo še posvetoval z voditelji vseh svetoivanskih skupin in s sindikalnimi predstavniki. Šele nato bo tudi določil obliko pomoči.

Županov predlog je bil po daljši razpravi sprejet soglasno.

Prav tako soglasno je občinski svet odobril drug predlog župana Legiše, naj se nakaže prispevek 100.000 lir za žrtve velikega potresa, ki je pred kratkim zadel prebivavce Banjaluke. Prispevek bo dostavljen jugoslovanskemu generalnemu konzulu v Trstu.

Svet je nato razpravljalo o drugih točkah dnevnega reda, med katerimi omenimo predlog o vstopu v Konzorcij za tržaško obalo, katere člani so že postali tržaška in miljska občina, turistični ustanovi iz Trsta in Sesljana ter še nekatere druge ustanove. Predlog za vstop v konzorcij je bil odobren z večino glasov.

--0--

Medja vas:

PREZGODNJA SMRT POŠTENJAKA

V ponedeljek, 17. t. m., je veliko število pogrebcev pospremilo k večnemu počitku na štivansko pokopališče 57-letnega Mirka Pernarčiča iz Medje vasi. Vest, da je Mirko Lahov — tako so pokojnika imenovali po domače — umrl konec prejšnjega tedna v tržiški bolnišnici, je globoko presunila vse, ki so

ga poznali. Bil je namreč zelo priljubljen človek in vsakdo, kdor je prestopil prag njegovega doma, je bil deležen toplega sprejema in prejel kozarec zares odličnega vina, na katero je bil gospodar upravičeno ponosen.

Pokojnik ni bil samo vzoren mož in oče, ampak tudi narodno zaveden Slovenec. Bil je tudi v odboru za jusarska zemljišča in si prizadeval, da je po svojih močeh pomagal domačinom. Predvsem pa je ljubil zemljo, ki jo je obdeloval vse življenje, čeprav je po prvi svetovni vojni vladalo zaradi popolne razdejanosti veliko pomanjkanje in je tudi po zadnji vojni našel svojo vas požgano, ko se je vrnil s prisilnega dela, kamor so ga odpeljali nacistični okupatorji.

Naj mu bo zato lahka domača zemlja, kateri je žrtvoval vse življenje in jo imel tako rad, da je še na smrtni postelji prosil svojece, naj ne zapustijo kmetije, naj še dalje obrezujejo njegove trte, naj ne dovolijo, da bi po njivah rasla robida in da bi še tiste male krpe obdelane zemlje preplavilo kamenje.

Pokojni Mirko zapušča ženo Danico, sinova Darkota in Pepija, hčerkico Milico in staro mamo, katerim tudi naš list ob tej uri žalosti izreka globoko občuteno sožalje.

Ob bridki izgubi očeta Mirka Pernarčiča izreka športno društvo Devin-Štivan globoko sožalje članu Darkotu in družini.

Svetovavec Štoka o naših zahtevah

V deželnem zboru je še v teku razprava o obračunu za leto 1968 in proračunu za leto 1970. V razpravo je posegel tudi predstavnik Slov. skupnosti Drago Štoka, ki je zlasti obravnaval vprašanja, ki zadevajo slovensko prebivalstvo.

Svetovavec je v zgoščeni obliki prikazal probleme, ki še vedno tarejo našo manjšino in za rešitev katerih naj bi se dežela odločno zavzela. Omenil je zlasti probleme izseljevanja iz Beneške Slovenije, razlašanja kmečke zemlje, trgovine z zaledjem, poljedelstva, uporabe slovenščine v javnih uradih, dokončne ureditve šolstva ter poudaril, da hoče biti

slovenska manjšina popolnoma vključena v življenje naše dežele, ne pa biti odrinjena. Hoče se čutiti varna in zaščitena, s posebnimi in pravičnimi zakoni izenačena s sodržavljani italijanskega jezika.

—o—

POČASTITEV TRŽAŠKEGA ZNANSTVENIKA

Prejšnji teden je italijanska akademija znanosti (Accademia nazionale dei Lincei) sprejela nove člane.

Med temi je izvoljen tudi tržaški rojak profesor Antonio Marussi. S tem priznanjem je odlikovan eden najznamenitejših sedanjih evropskih geografov in geodetov. Od leta 1937 do 1952 je deloval pri Vojaškem geografskem zavodu. Po tem letu pa je postal redni profesor na tržaškem vseučilišču in je razvil veliko delavnost. Izbrali so ga za predsednika mednarodne geodetske zveze. Temeljna so njegova raziskovanja v pogorjih Karakorum in Hindukuš o zemeljski privlačnosti. V veliki jami pri Briščkih je postavil veliko nihalo za proučevanje o gibanju zemeljske skorje. On je tudi prvi nasvetoval Dobrobojsko planoto in njena tla kot najbolj pripraven prostor za gradnjo jedrskega pospeševalnika. Dal je tudi pobudo in se je tudi sam udeležil kot izkušen alpinist italijanske odprave na himalajski vrhunec K 2.

—o—

V soboto dne 29. novembra bo v Društvu slovenskih izobražencev v ulici Donizetti 3, predaval znani dramatik in esejist Ivan Mrak iz Ljubljane o »Slovenstvu skozi aspekt tragičnega«.

Opčine

Težave zaradi stavk

Ker se tudi osebe openskega tramvaja udeležuje vsedravnega stavkovnega gibanja svoje kategorije, pa tudi solidarnostnih stavk — udeležilo se je seveda tudi splošne stavke v sredo — imamo Openci zaradi tega hude težave. Najbolj so prizadeti seveda tisti, po večini revnejši, ki nimajo lastnega vozila, šolska mladina, stari ljudje in obiskovanci oziroma kupci iz Slovenije in Jugoslavije.

Solarji morajo zaradi stavk tramvajskega osebja opuščati razne učne tečaje v Trstu, npr. pouk angleščine, nemščine ali drugo. Ali pa so prisiljeni, da se potikajo po mestu, čakajoč na kako priložnost, da se pripeljejo domov s katerim od vojaških tovornjakov, ki včasih nado-

mestijo tramvaje, a s katerimi se promet le zelo počasi odvija, voznja pa je neprijetna in nevarna zaradi prehlada v glavo. Nekateri pa »avtostopajo«, kar ima spet svoje nevarnosti. Domov prihajajo z velikimi zamudami, kar vzbuja seveda skrb pri starših. Upamo, da bo to nemirno razdobje kmalu zaključeno in bodo nastopile rednejše razmere.

—o—

»VDOVA ROŠLINKA« ZA POTRESENCE V BANJALUKI

S.P.D. Tabor na Opčinah ponovi v nedeljo 23. t. m. ob 16.30 v Prosvetnem domu na Opčinah veseloigro »Vdova Rošlinka«.

Izkupiček gre prizadetim po potresu v Banjaluki.

Sovodnje:

PO POVODNJI

Petkova povodenj po vsem spodnjem koncu našega naselja je bila menda ena izmed redkih v zadnjih petdesetih letih, vsaj tako pravijo stari ljudje. Narastli sta hkratu Soča in Vipava. Zato se ta zadnja ni mogla izliti v strugo Soče. Valovi so preplavili njive in senožeti pol metra, ponekod na nižjih krajih celo dva metra visoko. V petek okrog štirih popoldne se je Soča dvignila stiri metre in petinštirideset centimetrov nad povprečje; to je še pet centimetrov višje kot leta 1961, ko je voda zrasla najvišje v zadnjem stoletju.

V Sovodnjah je voda zalila 380 hektarjev plodne zemlje. Grušč in naplavine pokrivajo rodovitna tla in bo še nekaj časa trajalo, predno bo vse očiščeno. Prizadetih je tudi okrog dvajset stanovanjskih in gospodarskih poslopij. Občinska uprava je že vložila prošnje za pomoč na deželno upravo in na goriško prefekturo za nujno pomoč.

št. Lenart

ZA RAZVOJ NADIŠKE DOLINE

Kraji ob Nadiški dolini in pod Matajurjem se v zadnjih dveh letih nekoliko hitreje razvijajo. Dve gospodarski panogi, ki sta menda za naše podmatajurske vasi najbolj važni in bosta lahko tudi donosni, sta prav živinoreja in turizem. Na tem področju se je marsikaj naredilo tako s strani domačinov, kakor tudi z oblastnimi načrti — seveda s podporami. Vsem tem pobudam in poskusom pa manjka enotni načrt in skupni napori.

Do tega bi bilo moralo že davno priti. No, pa se je vendar tudi v tej smeri nekaj zganilo. Deželna uprava je odobrila načrt za ustanovitev posebne zveze za razvoj krajev ob Nadiži in pod Matajurjem. Zveza bo podpisala predvsem načrte in gospodarsko dejavnost vseh ustanov v omenjenih krajih. Tu pridejo v poštev turistične, živinorejske in tudi druge dejavnosti.

Konzorcij je ustanovljen za dobo desetih let. Upravni svet pa sestavljajo župani občin St. Lenart, Špeter, Praprotno, Grmek, Podbonesec, Sovodnje in Srednje. Poleg županov pa še po dva izvoljena zastopnika omenjenih občin.

Pozvetovanje o izseljenstvu

Pojav izseljenstva, ki še vedno odvaja najboljše delovne moči iz naše dežele, in to v prvi vrsti iz vzhodnega dela videmske pokrajine, iz slovensko beneških vasi, je postal že tako pereč, da se ga je morala končno lotiti tudi deželna uprava sama.

Prav zato sklicuje za 14. in 14. decembra posebno deželno zborovanje v izseljenstvu, ki bo v Vidmu. V vabilni knjižici, razposlani vsem ustanovam in zasebnikom, ki se ukvarjajo s tem, pravi deželni predsednik Berzanti, da namerava sklicani posvet v izseljenstvu stvarno in globoko, proučiti ta pojav, ugotoviti vzroke in posledice, predvsem pa najti pripomočke. Le z ohranitvijo vseh delovnih sil bodo mogli prebivalci Furlanije - Julijske krajine doseči pravi civilni in gospodarski napredek.

V pripravljalnem odboru so deželni predsednik Berzanti, podtajnika v ministrstvu za zunanje zadeve in delo, predsedniki raznih deželnih in pokrajinskih upravnih odborov in izseljenjskih organizacij, med temi je tudi

Prejšnjo soboto se je začel v veliki dvorani Attemsove palače na Kornu v Gorici IV. zbor srednjeevropskih kulturnih srečanj z osrednjo razpravo »Mit in stvarnost Srednje Evrope«.

Sestanka prvi večer, v slovesnem vzdušju, so se udeležili najvišji civilni, cerkveni in vojaški predstavniki, poleg približno šestdesetih uradnih udeležencev in nekaj gostov domačinov. Navzoča sta bila tudi novogoriški župan in jugoslovanski konzul iz Trsta. Poslušavci so imeli na razpolago slušalke s takojšnjimi prevodi v italijanščino, slovenščino, nemščino in francoščino. Prevajalke so se več ali manj skrbno potrudile pri svojem sicer napornem delu.

Po kratkih uvodnih besedah odborovega tajnika je govoril župan Martina kot predsednik organizacijskega odbora. »Gorica, stičišče med zapadno in vzhodno Evropo,« je dejal v uvodu, »prinaša bratski glas v imenu sedanjih idealov, ki so pognali korenine iz prejšnjih čustvanj in iz kulturnih osnov Srednje Evrope. Urednik obzornika »Iniziativa Isontina« De Simone je nato prebral pozdravne brzojavke predsednika Saragata in nekaterih ministrskih podtajnikov. Sledila sta še nagovora deželnega odbornika Giusta in glavnega tajnika teh srečanj prof. Rocca, ki je poudaril, da so se v Gorici srečali ljudje, ki bodo našli soglasje na podlagi izročil in kulturne dediščine starih in živih.

Osrednje predavanje pa je imel profesor Zettl, tajnik avstrijskega kulturnega zavoda v Rimu. Govoril je o Srednji Evropi kot kulturnem območju in je podal obračun o prejšnjih treh kulturnih srečanjih v Gorici.

Po sestanku so si udeleženci ogledali še razstavo goriškega tiska v državni knjižnici.

V nedeljo dopoldne je govoril pesnik Ciril Zlobec o srednjeevropski kulturi v slovenski književnosti. Pisateljica Mira Miheličeva pa

Iz Goriške

Srednjeevropski kulturni zbor

o mitu kot viru ustvarjanja. Oba sta bila deležna navdušenih priznanj.

V ponedeljek je vodil razprave profesor Zlobec iz Ljubljane, ki je naš rojak in dobro obvlada italijanščino. Razprave so bile živahnije kot prejšnji dan, posebno ko je nastopil jezuit Katunarič iz Gorice, tudi član organizacijskega odbora.

Zadnji dan je bil posvečen razpravam o civilnih in socialnih srednjeevropskih stičiščih. Od Slovencev sta nastopila vseučiliški profesor iz Ljubljane Vilko Novak, ki je govoril o pastirski kulturi kot veznem členu med narodi Srednje Evrope ter Emilijan Cevc o kulturnih vrednotah alpskega območja.

Predavanja so udeleženci sproti dobivali v tisku. Slovenska s precejšnjimi napakami. Organizacija IV. srečanja je bila dobro izpeljana.

Manjkali pa so med povabljeni in sodelavci zastopniki, slovenisti in književniki slovenske etnične skupine v Italiji — in mislimo, da je prav to največja pomanjkljivost za res pravo srednjeevropsko srečanje.

Solkansko polje

MALO BILANCE

Dan svetega Martina je za nami. Imeli smo tudi zahvalnico za kmečko leto. Za nas je to važen dan, ker morajo biti dotlej zaključeni vsi kmetijski in najemniški računi.

Po vojni je že drugo leto, da so bili kmetijski pridelki tako hudo prizadeti. Nekateri po našem polju celo stoodstotno, posebno zaradi suše. Samo trta je precej dobro obrodila. Če začnemo s pomladjo, vidimo, da je le tisti imel kaj prida povrtine, ki je prav dobro zalival. Krompir je dobro obrodil samo tam, kjer je bil zgodaj vsajen in kot dobro seme v pognojeno zemljo. Pšenica pa je malo vrgla, zgodnjo so pa še vrabci pozobali.

Poleg suše se je pojavil še škodljivi mrčes, ki je napadel celo šparglje. Sena in detelje smo imeli komaj za dve dobri košnji, prvo in zadnjo. Jesenski pridelki se tudi niso kaj prav obnesli. Dosti je škodila fižolova in repna gosenica. Opazili smo neko škodljivo glivico tudi na mladem rdečem radiču; zato ga bo malo.

Lani je bilo vsejanega zelo malo žita, in še to za krmljenje živine. Letos so ga pa še manj posejali. Pravijo, da se ne spleča več, ker ne krije niti stroškov.

Povedati pa moramo tudi, da so se končno tudi naše želje in prošnje uresničile. Vse ceste v našem okraju je metna uprava zadnji čas asfaltirala. Nekateri so tudi razširili in uredili potrebna izogibaljšča. Treba bo še tu pa tam kaj urediti, a vendar smo zadovoljni, ker so se naše želje v glavnem uresničile.

»CECILIJANKA«

Nastop pevskih zborov, v prvi vrsti cerkvenih, ob godu pevske zavetnice svete Cecilije, je postal v Gorici že vsakoletna kulturna prireditev. Tudi letos bo priredila Zveza slov. kat. prosvete v Gorici Cecilijanko v nedeljo, 23. t. m., ob 16. uri v Katoliškem domu. Nastopilo bo štirinajst pevskih zborov.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob smrti pisatelja Jacka Kerouaca

21. oktobra letos je umrl ameriški pisatelj in pesnik Jack Kerouac, star komaj 47 let. Toda že mnogo let je bil svetovno znan. On je bil tisti, ki je dal ime takomenovani beat generaciji.

Beat pomeni v angleščini isto kot v slovenščini, torej bita, tepena ali utrujena generacija. S tem izrazom je hotel Kerouac povedati, da je osnovno občutje generacije, kateri je pripadal, občutek poraženosti in nemoči nasproti današnjemu svetu z njegovo togo ureditvijo. Hkrati pa je občutila njegova generacija — a to se je podedovalo tudi na mlajšo generacijo — ravno v tem neko odrešitev in osvoboditev. Občutek popolne nemoči jo odrešuje soodgovornosti za sodobno družbo, nadomestilo pa si išče v literaturi, glasbi, pogovorih, pa tudi v molčanju, meditiranju, vandrangu, brezdelnem poležavanju in spanju, sanjarjenju in mamilih, ki naj bi podžigala sanjarije in jih napravila še bolj fantastične in blažene. Beat generacija, kot jo je pojmoval Kerouac, se upira redu, kjer pomeni red mehanično organizacijo in kjer se je sprevrgel v nečloveškost. Beat generacija vidi v takem redu odmiranje in zamiranje življenja in se zato temu upira.

Kerouac je izrazil občutje in miselnost beat generacije z besedami: »Gorje tistim, ki napadajo beatnike in pri tem ničesar ne razumejo o zgodovini in ničesar o globljih sanjah človeške duše... Gorje tistim, ki se zanašajo na atomsko bombo, ki pridigajo sovraštvo do očetov in mater.« Kot protiutež sovraštvu in mehanizaciji ter odtujenosti življenju je poveljeval Kerouac »sladkost spolne ljubezni«. V verzih pa je izrazil svoje občutje in svojo miselnost z besedami:

Jaz raziskujem le duševna mesta
z razgledne opazovavnice
svojega slonokoščene stolpa
zgrajenega s pomočjo opija.
To je vendar dovolj, ali ne?

Jack Kerouac se je rodil 12. marca 1922 v Lowellu v Massachusettsu, kot sin tiskarja. Njegovi predniki so bili bretonski in normanski priseljenci, ki so se izselili v Kanado. Kot je sam izjavil, se ni učil le v šolah in potem na univerzi, ampak tudi sam zase. Najrajši je bral He-

mingwaya, Wolfa, Londona in Saroyana, pa tudi francoskega pisatelja Célinea. Ko je bil star sedemnajst let, je sklenil postati pisatelj. Leto pozneje se je posebno navdušil za Jacka Londona. In ko je zvedel, kakšno potepuško in vandrovsko življenje je ta živel, se je odločil, da bo tudi sam živel tako svobodno vandrovsko življenje, vedno na poti, vedno navezan le sam nase in osamljen, hkrati pa odprt za druge, poln bratskega občutja, ne bogat in ne reven — le včasih brez denarja, kot se je ponorčeval.

Med vandranjem je začasno opravljal vse mogoče poklice, da se je preživel, od športnega časnikarja do kuharja na ladjah in nosača. Že leta 1950 je objavil roman z naslovom »The Town and the City« (Malo in veliko mesto), ki pa je ostal skoraj neopažen. Prodril je šele s knjigo »On the Road« (Na cesti), ki je izšla leta 1957, ko je že živel svoje potepuško življenje. Potem je objavil še eno knjigo potnih vtisov pod naslovom »Lonesome Traveler«, (Samotni potnik), v kateri je objavil svoje zapiske iz Združenih držav, Mehike, Maroka, Pariza, Londona in z morij.

Med svojim vandranjem je imel stalne težave s cariniki in mejnimi stražami, ker so videli v neobritelem vandrovcu z vrečo na hrbtu nenazelnega človeka in ga niso radi spustili čez mejo, četudi se je Kerouac muzajoč se skliceval na to, da je tudi Jezus živel vandrovsko življenje in je hodil celo po vodi. V poznejših letih je Kerouac izjavljal sam o sebi, da ni beatnik, ampak odtujen, osamljen in zmeden katoliški mistik. Pomembna je njegova pesniška zbirka »Mexico City Blues«. Njegova dela, zlasti pesmi, so prevedena v mnogo jezikov. S Kerouacom je izgubila ameriška literatura velikega in izvirnega umetnika besede — pisatelja, ki je plaval proti toku in sovražil vsakršen oportunitizem.

GONCOURT ZA »CREEZY«

Letošnjo literarno nagrado Goncourt, najuglednejšo francosko literarno nagrado, je dobil že znani pisatelj Félicien Marceau za roman »Creezy«. Creezy je ime dekletu, manekenki, ki jo prikazujejo tedenske revije na naslovni strani zaradi njene lepote in na kateri si pasejo fantazijo milijoni moških. Vendar je veliko bolj človeška, kot bi se dalo po tem sklepati. Nečloveški pa je njen ljubimec, štiridesetletni, poročeni državni poslanec De Gaullova parlamenta. Ker se ne more odločiti niti za to, da bi pustil družino (in kariero) ter šel živeti s Creezy, niti da bi se tej za stalno odrekel in jo pustil svobodno, jo umori in hlina, da je napravila samomor.

Félicien Marceau je hotel prikazati v romanu današnji svet, egoizem starejših in lahkomišelnost mladih.

SLOVENSKI OKTET JE NASTOPIJ V KULTURNEM DOMU

V soboto zvečer so prišli ljubitelji lepega petja, ki jih hvala Bogu med nami še vedno ni malo, spet v polni meri na svoj račun, ko je nastopil v Kulturnem domu pomlajeni Slovenski oktet. Izvajal je pesmi raznih narodov, a naše ljudje seveda nairajši poslušajo slovenske in posebno še stare ljudske pesmi, zato je moral dodati poleg pravega sporeda še »šopek« takih pesmi in bil deležen burnega ploskanja.

Kako smo doživljali...

(Nadalj. s 3. strani)

Bil sem še v postelji, ko mi je prišla mama povedat, da se je začela vojna. Bilo je okrog sedmih zjutraj. Kaj natančnejšega ni vedela, novice o vojni je ujela tako mimogrede navsezgodaj od sosedov. Doma nismo imeli radijskega sprejemnika. Mirno sem se umil in oblekel, nič hitreje kot druge dni, in pozajirkoval. Nato sem se odpravil v pol ure oddaljeni Ptuj, da bi se setal s prijatelji. Zdelo se je, da tudi drugih ljudi v vasi novica o vojni ni preveč vznemirila. Tu pa tam je bilo sicer videti, da sta se dva kmeta ustavila na cesti, če sta se srečala na poti na polje, drugače pa ni bilo paziti na vasi nikake posebne živahnosti.

Jaz sem bil bolj prijetno kot neprijetno vznemirjen. »Začelo se je!« sem razmišljal. V izbruhu vojne, pa čeprav je bil sam po sebi in posebno za napadene Poljake tragičen, sem videl začetek razpleta mnogih vprašanj in predvsem začetek konca nacizma in fašizma in novo upanje za osvoboditev ter za boljšo usodo slovenskega naroda. Kot že rečeno, nisem niti malo dvomil, da bodo Nemci končno premagani. Na tihem sem se le čudil, kako da tega sami ne vedo oziroma kako da si tega sami ne izračunajo. Da pa so mnogi Nemci to slutili, je potrdila »Neue Zürcher Zeitung« od naslednjega dne, ki je poročala, kako so ljudje v Berlinu na cestah okrog Hitlerjeve kanclerske palače molče, z globoko resnobo, brez enega vzklika veselja sprejeli novico o izbruhu vojne — razen običajne tolpe nezrelih mladičev in drugih fanatikov, ki so z divjim rjevanjem in skandiranjem sprejeli Hitlerjevo naznanilo o vojni in opravičilo zanjo. Tudi sam sem poslušal tisti njegov govor, ki mi še zdaj zveni v ušesih.

V Ptuj sem namreč srečal nekega svojega prijatelja in komaj sva spregovorila par besed, je že prihitel še drugi in povedal, da je pravkar začel govoriti Hitler in naj prideva poslušat. Vsi trije smo tekli na njegovo stanovanje v bližini, da bi slišali, kaj bo Hitler povedal. Zavedali smo se, da je to zgodovinski trenutek.

Hitler je že govoril, ko smo pritekli. Govoril je v neki dvorani pred veliko množico hitlerjanske mladine — Hitlerjugend — in mladi fanatiki ter nerazsodnejši so ga vsak hip prekinjali z burnim odobravanjem in skandiranjem: »Heil! Heil! Heil!« (To je bil prvi del hitlerjanskega pozdrava »Heil Hitler!«) Tisti grmeči, enoglasni heil, ponovljen nešteto krat zaporedno, vse dokler ni bil dan verjetno kak znak, da je lahko začel Hitler spet govoriti, je bilo slišati kot mogočno lajanje; vzbujalo je kar srh.

Hitler je na dolgo in široko razlagal, kako se je trudil in vse storil, da bi prišlo do pomirjenja in sporazuma s Poljaki, a vse ni nič pomagalo. Ti so vsak dan huje preganjali nemško manjšino in celo ubili nekaj Nemcev v Šleziji in drugje. Povzročili so tudi spopade na mejah in vdore preko meje. Tega ni bilo mogoče več prenašati, zato je povedal oboroženim silam, naj nastopijo in strejo Poljsko, je rekel Hitler. Najprej je govoril sicer strastno, a razumljivo, nato pa se je vedno bolj razvnel in rjovel; nazadnje je kričal že kot obseden. Na koncu je slovesno zagotovil poslušavcem in vsemu nemškemu narodu, da mu z lastnim življenjem jamči za zmago. Če Nemčija ne bo zmagala, bo napravil konec svojemu življenju. Toda do tega ne bo prišlo. Nemčija bo zmagala. Bil je poln vere v zmago in v moč in slavo zmagovite Nemčije.

(dalje)

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V soboto, 22. novembra ob 21. uri - Premierski abonma

V nedeljo, 23. novembra ob 18. uri - Abonma nedeljski popoldanski - Red »B«

V sredo, 26. novembra ob 20. uri: Mladinski abonma v sredo

V četrtek, 27. novembra ob 20. uri: Mladinski abonma v četrtek

V soboto, 6. decembra ob 20.30: Abonma red »A« (prva sobota po premieri)

V nedeljo, 7. decembra oz 16. uri: Okoliški abonma.

JAKA ŠTOKA MOČ UNIFORME

burka v treh dejanjih

Kostumi: MARIJA VIDAU

Scena: DEMETRIJ CEJ

Glasba: motive H. O. VOGRIČA izvaja A. ROJC

Režija: MARIO URŠIČ

Na splošno željo občinstva

V ponedeljek (24. t. m. ob 16. uri

LEVSTIK - MAHNIČ

MARTIN KRAPAN

Zadnjič v Kulturnem domu!

Sodobno kmetijstvo

Zelo problematičen osnutek pred parlamentarno diskusijo

Nacionalni svet za ekonomijo in delo (CNEL) je pred kratkim obravnaval osnutek »Opombe in predlogi o preustroju agrarnega kredita«, ki ni tako brezpomembna zadeva, kot se utegne komu zdeti na prvi pogled. V primeru, da odobrijo osnutek v nespremenjeni obliki, bo to prav gotovo imelo vrsto posledic, ki utegnejo biti po mnenju nekaterih uglednih strokovnjakov deloma tudi zelo škodljive za razvoj kmetijstva.

Član omenjenega sveta prof. Zito se je potem, ko so nekatere podrobnosti glede osnutka prodrle v javnost, odločil, da tudi sam izrazi svoje mnenje o osnutku, s katerim se ne strinja.

ALI BO IMEL OSNUTEK NEGATIVNE POSLEDICE TUDI ZA NAŠE KMETIJSTVO?

Nedvomno je problem urejanja bodoče kreditne politike preveč pomembno vprašanje, da bi mogli iti ravnodušno mimo. Zna se zgoditi, da bo omenjeni osnutek, če ne v celoti pa vsaj deloma zelo zmanjšal pristojnost Ustanov za razvoj kmetijstva. Ker imamo v naši deželi deželno ustanovo za razvoj kmetijstva, bi bilo potrebno kaj več zvedeti o bodočem odnosu novega centralnega organa za agrarni kredit do deželnih ustanov, ki delujejo za sedaj še popolnoma samostojno na tem tako občutljivem področju.

SLABOSTI OSNUTKA

Po mnenju prof. Zita je končni osnutek slabši od prvotnega, ker vnaša nekatere spremembe, ki bodo v praksi precej ovirale razvoj kmetijstva. Ravno na področju agrarnega kredita, ki je tako pomembno sredstvo agrarne politike, je bilo v zadnjih letih storjena zelo malo, novi osnutek pa stvari ne razčišča. Ne omenja npr. problema zlaganja in preurejanja kmetijskih zemljišč. Ne ve se še, kakšne bodo v bodočnosti dolžnosti in delovni okvir denarnih in posebej kmetijskih kreditnih zavodov. Položaj postaja še bolj zapleten, če pomislimo, kaj vse mora Italija ukreniti, če bo hotela preustrojiti svoje kmetijstvo tako, kot določajo navodila Evropske gospodarske skupnosti. Osnutek ne omenja deželnih ustanov za razvoj kmetijstva, ki imajo pri agrarnem kreditu zelo pomembno vlogo. Sploh se v ničemer ne dotakne vprašanja koordinacije ali kakorkoli že vloge, ki jo imajo dežele pri agrarnem kreditu.

Sodobna kmetijska politika sloni na hitrem urejanju vprašanj okoli kreditiranja, posebej pa je glede na nizko stopnjo razpoložljivega kapitala v kmetijstvu zelo pomembno in rekli bi odločilno, da npr. deželne ustanove za razvoj kmetijstva lahko del odobrenih kreditnih sredstev posameznim kmetovalcem in posebno zadrugam anticipirajo iz svojih skladov. V kakšni meri bodo torej deželne ustanove za razvoj kmetijstva v prihodnosti še neodvisne? Vedeti moramo, da imajo posamezne dežele v programu področne načrte za razvoj kmetijstva, katere uredničujejo v marsičem z avtonomno kreditno politiko ravno ustanove za razvoj kmetijstva. Omenjeni osnutek pa predvideva, da bo od zdaj naprej vodil in urejal agrarni kredit samo INCA (Istituto Nazionale di Credito Agrario). S tem grozi nevarnost, da bodo deželne ustanove za razvoj kmetijstva lahko

tudi izgubile pristojnost glede agrarnega kredita in s tem eno izmed svojih poglavitnih funkcij. Kajti deželne ustanove lahko z mnogo večjim poznavanjem lokalnih razmer učinkoviteje sledijo razvoju in problemom kmetijstva kot centralistično urejeni organi. Jasno je, da je treba vprašanje pristojnosti natančno opredeliti, toda osnutek deželnih ustanov za razvoj kmetijstva ne omenja, medtem pa poudarja funkcijo takšnega centralnega organa. Nedvomno so to težka in hkrati lahko tudi usodna vprašanja, ki jih je treba nujno razčistiti.

Osnutek naj torej prinese pred javnost, torej pred parlament nekaj res jasnih in temeljnih smernic in predlogov, naj torej poglobi in uredi vprašanje dodeljevanja državnih sredstev za potrebe raznih proizvodnih vej, razširjanja kredita, večje specializacije, poenostavitve postopka pri dodeljevanju agrarnega kredita, nadalje naj uredi vprašanje nadzorstva s strani drave, status kmečkih hranilnic itd. Omenjeni osnutek naj torej definira res novo in učinkovito kmetijsko politiko.

Podoba je, da bi z ustanovitvijo takega centralnega organa dobili orodje centralizma in škodljivega dirigiranja, ne pa v sodobnem smislu delujočega organa. Nevarnost je predvsem v tem, da bi kanali, skozi katere bi v prihodnosti moral iti agrarni kredit, osiromašili in torej praktično zmanjšali vlogo ne samo dežel, ampak tudi samega ministrstva za kmetijstvo. Posebno slabo bi nove odredbe vplivale na razvoj kmečkih hranilnic, ki so imenitno in sodobno sredstvo za reševanje problemov srednjih in predvsem malih kmetijskih podjetnikov.

Šport

Črna zmaga Bora v Turinu

Po dveh zaporednih porazih je Borovim odbojkarjem upel izreden podvig. V Turinu so s čistim rezultatom 3:0 premagali odlično moštvo CUS, ki je bilo dotlej še nepremagano. Za ta odličen nastop je treba pohvaliti vse Borovce po vrsti, predvsem pa trenerja-igralca prof. Sergija Veljaka, ki je znal naše fante v razmeroma kratkem času tako vestno pripraviti. Proti turinski ekipi, ki šteje v svojih vrstah dva mladinska državna reprezentanta, je Borova vrsta pokazala vse svoje vrline, predvsem pa pester in učinkovit napad. Zelo dobro so zaigrali predvsem oba Veljaka, Fučka in Pesničar.

Porazen nastop Borovcev Bor - CGS 0:9

Za tako visok poraz Borovcev proti tržaški ekipi C.G.S. nimajo »plavi« nobenega opravičila. Še najbolj opravičljiv za tako medel nastop je mladi Sinigoj, ki je še mlad in neizkušen in proti Renniju, Peterliniju in Venutiju res ni mogel več doseči. Bole in Tavčer pa sta močno razočarala. Tako je Bor prvič, odkar nastopa, izgubil proti mladi ekipi C.G.S. in to povsem zaslužno in gladko. Edino Boletu je uspelo iztrgati kak set, v odločilnih pa je vsakokrat gladko klonil. Tavčer je pa vse izgubil s čistim 0:2.

Posamezni izidi:

Sinigoj - Venuti 0:2 (10, 5)
Bole - Renni 1:2 (5, 15, 14)
Peterlini - Tavčer 2:0 (6, 10)
Venuti - Bole 2:1 (8, —16, 9)
Peterlini - Sinigoj 2:0 (9, 10).

Končni rezultat:

Bor - C.G.S. 0:9

Cattonar (Sokol) odlični drugi

Na pokrajinskem namiznoteniškem turnirju za nižje uvrščene tretjekategornike je Nabrežinec Cattonar zasedel odlično drugo mesto. Zmagal je mladinec Biasi, čdan C.G.S. iz Trsta.

Na Češkoslovaškem se nadaljujejo čistke, ki pe niso krvave, ampak samo politične. Nekateri prejšnji funkcionarji so zbežali v tujino.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Ob zaključku VIII. Memoriala „M. Filej“ - 1969

V nedeljo, 16. novembra, je padel zastor na letošnji Memorial M. Fileja. Popoldne ob 17. uri je mladina skoro napolnila dvorano Katoliškega doma, čeprav so bile po vseh okoliških vaseh martinovanje in druge prireditve. Prvi namen prirediteljev je bil ta, da se mladina, zlasti iz vasi, začne zbirati v prijateljskem vzdušju; poleg tega pa tudi, da pošteni način tekmovalstva, kakršen je prišel do izraza na letošnjem Memorialu, prenese na vsako drugo svoje udeleževanje. Veliko število mladine se je v mesecu in pol, kolikor je trajal Memorial, zbiralo skoro vsak teden na tekmah, z vedno večjim navdušenjem: in v nedeljo so se znova zbrali skoro vsi, še vedno veseli in razigrani, čeprav je morda kdo dobil manj nagrad kot ostali.

Vseh tekem se je udeležilo okoli 430 atletov, od najmlajših do že starejših; zlasti razveseljivo je dejstvo, da se je udeležilo Memoriala mnogo naraščajnikov, kar daje gotovost, da šport vsaj med Slovenci še ni v resni krizi, kot pravijo, da je na splošno v naši pokrajini.

Največ tekmovalcev je pritegnilo streljanje (106!), verjetno zato, ker je bilo dostopno vsem starostim. Res pa je tudi, da so prišli na dan novi prvaki — 6 tekmovalcev je od možnih 36 točk doseglo več kot 30 točk, medtem ko prejšnja leta nihče ni šel preko 30. Med dekleti pa je vse presenetila Neva Prinčič, ki je dosegla še za moške skoro nedosegljivo mero — 29. točk!

Za kolesarsko tekmo se je zbralo 20 dirkačev, mnogi pa so se zbalii napore proge Gorica - Števerjan. Rezultati so bili tudi v tej disciplini dobri. Med člani se je odlikoval Marijan Devetak, ki je prevozil progo v 15'42"!

45 atletov je sodelovalo v namiznem tenisu; kvaliteta tega turnirja je bila visoka, zlasti za-

radi tekmovalcev, kot sta Ukmar in Cattonar od moštva »Sokol« iz Nabrežine. Pa vendar so tudi goriški atleti Komel, Pavšič, Semolič, Černic in Lavrenčič pokazali zelo dobro igro.

Odbojka je tradicionalna disciplina Memoriala. Letos je tekmovalo 8 moštev (skupno 67 atletov) Nekatera moštva, kot Hrast, Gorica in Štandrež, so se zlasti odlikovala z igro, ki ne bi delala sramote na prvenstvu »D« lige.

Tudi za nogomet se je prijaviilo 8 moštev (skupno 87 fantov). Brez dvoma so bile tu najboljše ekipe Hrast, Mladost A in Mladost B, kar vse tri iz Doberdoba. Srečanja med njimi so bila res užitek za ljubitelje nogometa (zelo močni sta bili tudi moštvi Štandrež in Sovodnje).

Velik napredek je bil letos zlasti v lahki atletiki. Sodelovalo je 89 atletov, zlasti pa je bila visoka udeležba med naraščajniki in naraščajnicami (23!). Pa tudi nekateri rezultati so bili zelo dobri, čeprav ni bilo tekmovalcev prvakov, pač pa mladine. Dobri rezultati so bili: Vogrič, 25'3 na 200 m; Pettarin, 170 cm pri skoku v višino. Špacapan M., 11.03 m v metu krogla (6 kg); Kozlin, 12.27 m v metu krogla (7 kg); Kodrič, 39'5 na 300 m; in še drugi dobri izidi. Tudi dekleta so tekmovala zelo uspešno, zlasti Števerjanke in Sovodenjke.

Zadnja na vrsti je bila košarka, ki je bila izven točkovanja za prehodni pokal, pa je vseeno pritegnila 4 moštva (28 atletov). Presenetljivo dobro igro sta pokazali zlasti moštvi Gorica in Štandrež v finalni tekmi. Zmagala je Gorica 58:31.

V nedeljo se je mladina spet zbrala: prišla je po zaslužene nagrade, ki so bile letos res zelo

(Nadaljevanje na 8. strani)

Ob zaključku Memorijala

(Nadalj. s 7. strani)

bogate. Popoldansko prireditev v Katoliškem domu je začel tajnik društva OLYMPIJE, ki je Memorial M. Fileja organiziralo, Emil Valentinčič s pozdravom vsem udeležencem in darovalcem pokalov; med temi je tudi Novi list.

Nato je ansambel MI-NI-PE zaigral nekaj veselih melodij za prijetno razpoloženje. Sledil je govor predsednika »Olympie« prof. Ninka Černica, ki je izvajal, da se tehnološki napredek vedno bolj usodno zajeda v modernega človeka, ki ima prepigosto posluš le za materialne dobrine, duhovnim je odmeril le še kotiček. Šport pa utrjuje telesno moč in zdravje in ga odteguje od mládnosti in avtomatizacije, povzdiguje duhovno zmogljivost in nareja človeka telesno in duhovno uravnovešenega. Za njim pa se je tehnični vodja Kranner ustavil ob tehničnem delu manifestacije. Sledilo je nagrajevanje najboljših atletov in moštev, ki se je precej zavleklo zaradi velikega števila nagrajenih: vsako društvo je dobilo kako nagrado, ker so si vsa zaslužila priznanje za trud. Prav do konca se ni vedelo, kdo bo odnesel prehodni pokal, Trofejo Memorial M. Filej. Končno se je zvedelo: prvo mesto si delita moštvi Gorica in Štandrež, obe z 78 točkami; torej bo vsako društvo držalo pokal na svojem sedežu 6 mesecev. Za prvouvrščenima sledijo po vrstnem redu: Števerjan 76 točk, Hrast 70, Sovodnje 65, Mladost 64, Dom 58, Pevma 48, Podgora 20.

Poudariti moramo, da je imel letošnji Memorial M. Filej ugoden odmev po vsej deželi; tudi politične in športne oblasti so se o njej ugodno izrazile in ji dale priznanje z darovanjem pokalov, kakih 20 in 170 svetinj.

Vsem se Olympia toplo zahvaljuje, kakor tudi vsem, ki so na Memorialu kakorkoli sodelovali: zlasti pa izreka priznanje atletom, ki so s svojo prisotnostjo potrdili, da jih privlači vse, kar je dobro in plemenito, da šport lahko družijo preko vsake ideološke nestrpnosti. Zastor je padel na Memorial M. Filej — 1969; brez dvoma pa se bomo spet videli prihodnje leto; in še mnogi drugi se nam bodo pridružili na igriščih, v telovadnicah in izven njih, vsi prijatelji, vsi slovenski športniki!

F. J. * 11 S M R T V POMLADI

Anico je našel samo doma. Čutil je, da je potrta in v strahu, vendar se je delala živahno in se mu celo nasmehnila, morda zato, da bi prikrija potrtost in strah.

»Želiš, da greva na sprehod?« je vprašal. Pričakoval je, da bo odklonila, toda rekla je, da bi rada šla malo ven.

»Ne maram biti doma. Komaj sem čakala, da se vrneš«, je dejala.

»Hočeš, da greva kam v kavarno?« je vprašal. »Danes so nam spet nekaj izplačali.«

»Oh, ne, pojdiva raje na sprehod ob Dravi.«

Šla sta čez ozki most, ki so ji rekli brv, in po isti poti, kot so hodili po navadi vsi trije. Včasih se je tam oprijela obeh za podpazduho, da je tako pokazala tudi Tinetu svoje prijateljstvo, pa tudi zato, da je bolj varno in laže hodila, ker pot je bila temna in ne čisto ravna. Tudi tokrat ga je oprijela. V temi je komaj razločil njen beli obraz. Spodaj pod njima je šumela Drava. Bil je eden tistih že poznih jesenskih večerov, ki pa se zdijo še kar topli, dokler ne nastopi pravi jesenski mraz, in ko se zdi, da vlada v ozračju popolna tišina, kakor da narava počiva in hkratu že prisluškuje daljnemu, bližajočemu se šumu mrzlega krivca, ki prinaša mraz.

»Koliko zvezd je na nebu!« je rekla in za hip postala, zavzrta navzgor. »In kako čudno migljajo. Bogve, ali so na kateri tudi ljudje... ki mislijo in čutijo...«

»Na teh ne, to so sonca«, je dejal. »Morda na katerem od njihovih planetov.«

»Rada bi bila na takem planetu.«

»Mislim, da ni na nobenem lepše kot na našem.«

»Jaz pa mislim, da je.«

»Zakaj tako misliš?«

»Ne morem si misliti, da bi bilo na kakšnem drugem planetu tudi toliko trpljenja in toliko krivic kot na našem.«

»Bogve. Kjer so ljudje, je tudi trpljenje. In ljudje počenjajo tudi krivice... in nesmisle. Drugače bi ne bili ljudje.«

»Toda takšnih krivic in trpljenja... in nesmislov morda vendarle ni na nobenem drugem svetu kot tu,« je rekla. »Če bi mogla, bi se rada preselila na katerega od tistih planetov. Seveda, če bi šel z menoj tudi Rudi,« je rekla. Morda se je pri tem nasmehnila, toda po glasu tega ni bilo čutiti. Iz njega je zazvenela celo neka strastnost.

»Zakaj? Ali ni lepše na tem svetu?«

»Za naju ne. Midva bi morala živeti kje drugje, na kakšnem drugem svetu... ali morda v Afriki, v kakšni džungelski vasi v Kongu ali v kakšni saharški oazi, kjer žive ljudje še po starem in si ne ubijajo glave s tem, kako bi spremenili svet, ali kako bi uničili tiste, ki ga želijo spremeniti. Tu midva ne znava živeti.«

Tine je molčal. Tudi ona je bila nekaj časa tiha.

»Morda pa bom kmalu umrla«, je rekla čez nekaj časa.

»Kaj vendar fantaziraš!«

»Saj ne fantaziram. Ali ne veš, da sem bolna na pljučih? Zdaj ne zelo, nisem pozitivna, že dolgo ne, nikar se ne boj, da se boš česa nalezel...«

»Anica!«

»Saj te ne mislim žaliti, to ti povem kar tako, da boš pomirjen ker bi se sicer vendarle moral malo bati... Pravzaprav bi rada umrla, veš, če bi me ne bilo strah, da bo potem vsega konec, za vedno. Tako misli Rudi. Toda jaz si ne morem predstavljati, kako bi bilo to, da me ne bi bilo več in bi ne vedela več, da obstaja tudi Rudi in da je nekje blizu mene ali da vsaj vem, kje je, čeprav daleč, morda v ječi...«

»Tako čudno govoriš nocoj, Anica.«

»Zares, ali ne?« se je nasmehnila. »A tako mi je pač nocoj pri srcu. Tako mi je, da bi rada umrla, samo ko bi ostal tudi Rudi pri meni. Brez njega si ne morem predstavljati niti smrti in še manj tisto, kar bo po smrti. Lepo bi bilo, če bi se po smrti zares preselili na katero od tistih zvezd... oziroma na kak njihov planet, kot praviš ti, in da bi tam dalje živeli, rešeni vsega tistega, kar nas tu teži...«

»Saj morda bo tako.«

»Ali ti veruješ, da bo tako? Ti si bil v bogoslovju in tam so vas učili, da bo tako. Toda morda so vas varali. Rudi ne veruje... in ker on ne veruje, tudi jaz ne morem več verjeti...«

Ni vedel, kaj naj ji reče. Ali naj ji začne razlagati krščanski nauk o neumrljivosti človeške duše? To je gotovo slišala že kot otrok v cerkvi in v šoli.

»Ali ti ne veruješ?« je ponovila, ko ni takoj odgovoril.

Za hip je še molčal, kot da mora premisliti, kaj bo odgovoril, ali kot da je sam sebi na tihem ponovil vprašanje, če veruje.

»Verujem«, je rekel.

»Torej nisi izstopil zaradi tega, ker več ne veruješ?«

Nabrežina:

Prijeten izlet v goriška Brda

Nabrežinsko godbeno društvo je priredilo v nedeljo, 16. t. m., celodnevni izlet v goriška Brda. Poleg velike večine godbenikov se je prijetnega izleta udeležilo tudi lepo število njihovih prijateljev, tako da je bil velik avtobus, s katerim so se vozili, popolnoma zaseden. Glavni cilj potovanja je bilo Dobrovo, kjer stoji za Brda gospodarsko najbolj po-

memben objekt, to je velika in že daleč naokrog znana zadružna klet.

Na Dobrovem so goste pričakali zadružni direktor inž. Simčič in njegovi najožji sodelavci ter tudi nekateri novogoriški občinski odborniki. Direktor in sodelavci so izletnike seznanili z zgodovino kleti, jim obrazložili potek proizvodnje in jih na koncu počastili s kozarcem treh vinskih sort, ki so za Brda najbolj značilne, to je rebula, tokajec in merlot. Velika zadružna klet je začela obratovati pred 10 leti, njena današnja zmogljivost znaša 580 vagonov vina, to je 58 tisoč hl. Povpraševanje po briških vinih pa je tako naraslo, da so sedaj v gradnji še tri velike cisterne.

Za prijazni sprejem in pogostitev se je v imenu izletnikov najprej zahvalil nabrežinski župan Drago Legiša, ki se je tudi udeležil prijetnega in poučnega izleta skupno z občinskimi odbornikom Josipom Terčonom in predsednikom nabrežinskega prosvetnega društva Antekom Terčonom. V imenu godbenega društva pa je spregovoril predsednik Aldo Pipan. Nabrežinska godba, katere člani so prav v nedeljo prvič imeli nove uniforme, je pred kletjo in na vaškem trgu zaigrala pod vodstvom kapelnika Misleja več skladb, ki so takoj ustvarile prijetno ozračje. Po kosilu v restavraciji na Dobrovem so se godbeniki odpeljali še v Deskle, v Soški dolini in se veselo razpoloženi vrnili pozno zvečer domov. Bil je zares lep izlet, kakršnih si udeleženci še želimo.

Prijatelj godbenega društva

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE

(Nadaljevanje s 3. strani)

Tiskarniški sveti so označili njeno pisanje za šovinistično. Že pred časom so hrvaške tiskarne odklonile tiskanje te revije.

V Bohinju in v zgornji Soški dolini je prišlo ob zadnjih nalivih do hudih povodnj. Bohinjsko jezero je naraslo za 4 in pol metra in preplavilo ceste. Tolmin pa je bil nekaj časa sploh obdan od voda in odrezan od sveta.

—0—

V Banjaluki so se krepko lotili dela za obnovitev mesta. Pomoč prihaja z vseh strani.

Italijanska vlada je prepovedala uporabo razkuževalnega sredstva DDT, ker se zdi, da povzroča raka.

ISKAVCEM SLUŽBE

Tistim, ki iščejo službo, KASTA javlja, da so razpisana štiri mesta za pisarniške uslužbenke. Pogoje je mogoče zvedeti na naslov: Krožek absolutov slovenske trgovske akademije, Trt, POB, 301.

(Dalje)